

Отримано: 10 квітня 2026 р.

Прорецензовано: 05 травня 2026 р.

Прийнято до друку: 18 травня 2026 р.

Email: trofymyuk.o@kpn.edu.ua

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-9572-1836>DOI: [http://doi.org/10.25264/2519-2558-2026-30\(98\)-310-314](http://doi.org/10.25264/2519-2558-2026-30(98)-310-314)

Трофимюк О. Ю. Щоденник-архів Леся Танюка як документ доби: жанрово-композиційна своєрідність і проблематика. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія» : серія «Філологія»*. Острог : Вид-во НаУОА, 2026. Вип. 30(98). С. 310–314.

УДК: 821.161.2-94Танюк

Трофимюк Олеся Юрійвна,
аспірантка кафедри української мови,
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

ЩОДЕННИК-АРХІВ ЛЕСЯ ТАНЮКА ЯК ДОКУМЕНТ ДОБИ: ЖАНРОВО-КОМПОЗИЦІЙНА СВОЄРІДНІСТЬ І ПРОБЛЕМАТИКА

У статті охарактеризовано щоденникову творчість Леся Танюка з погляду осмислення щоденника як одного із ключових текстів у художньо-документальній прозі українського шістдесятиництва. У фокусі дослідження – особливості формування щоденника, а також накопичення в його структурі неавторських текстів і різноманітних нехудожніх вставок у період від хрущовської відлиги й до утвердження незалежної української держави. Акцентовано увагу на тому, що діарійні тексти формують багатоплановий мегатекст, який об'єднує різномірний матеріал у межах єдиного щоденникового дискурсу. Це дає підстави трактувати їхню жанрову природу як щоденник-архів.

Події в щоденнику висвітлюються в ретроспективному масштабуванні із проєкцією на перепрочитання й об'єктивне наукове тлумачення. Автор має безпосередню дотичність до подій, зафіксованих у щоденнику, виступає їхнім творцем або мимовільним спостерігачем. Його записи розділені датами, відрізняються за тематикою, групуються хаотично, і за мозаїчним принципом об'єднуються в єдиний щоденниковий метажанр. Така форма щоденника є інформативним джерелом історії повсякдення і важливим інструментом для досліджень у сфері гуманітаристики.

Ключові слова: автор, текст, щоденник-архів, жанр, метажанр, поетика, шістдесятицтво.

Olesia Trofymyuk,
a postgraduate student of the Department of the Ukrainian Language,
Kamianets-Podilskyi Ivan Ohienko National University, Ivan Ohienko

LES TANYUK'S DIARY-ARCHIVE AS A DOCUMENT OF ITS ERA: GENRE AND COMPOSITIONAL DISTINCTIVENESS AND PROBLEMATIC ISSUES

The article examines Les Tanyuk's diary writing from the perspective of understanding the diary as one of the key texts in the artistic-documentary prose of Ukrainian Sixtiers. The study focuses on the peculiarities of the diary's formation, as well as the accumulation within its structure of non-authorial texts and various non-literary insertions during the period from the Khrushchev "Thaw" to the establishment of an independent Ukrainian state. Particular attention is paid to the fact that diary texts form a multilayered megatext that unites heterogeneous material within a single diary discourse. This provides grounds for interpreting their genre nature as a diary-archive.

The events in the diary are presented through retrospective scaling with a projection toward reinterpretation and objective scholarly analysis. The author is directly involved in the events recorded in the diary, acting either as their creator or as an inadvertent observer. His entries are dated, vary in subject matter, are grouped in a seemingly chaotic manner, and are united into a single diary meta-genre according to a mosaic principle. This form of diary serves as an informative source on the history of everyday life and as an important tool for research in the humanities.

Keywords: author, text, diary, diary-archive, genre, meta-genre, poetics, Sixtiers.

Постановка проблеми. Щоденники Леся Танюка – унікальне явище не лише в українській, а й у світовій діарійній традиції. Письменник залишив неоціненний спадок, у якому зафіксовано складну тоталітарну добу та її трагічні наслідки. Його щоденники постають вагомим свідченням злочинної діяльності комуністичного режиму в Україні, що віддзеркалюють історичні, суспільно-політичні й культурно-мистецькі дискурси епохи. Цей щоденниковий масив є безпрецедентним феноменальним явищем, оскільки у світовій літературі неможливо знайти схожі типологічні паралелі. Наближеними до такого масштабного проєкту можуть бути хіба що діарійні тексти братів Гонкурів, А.-Ф. Ам'єля, В. Вулф, А. Жіда, Т. Манна, М. Прішвіна, В. Гомбровича, проте і вони за масштабністю викладу матеріалу і його осяжністю не перевершують панорамну епохальну працю Л. Танюка.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Дослідники високо оцінюють діарійну творчість Л. Танюка. Попри значущий обсяг, літературознавча наука перебуває лише на початкових етапах вивчення його щоденників. Сучасні розвідки не дають навіть цілісного уявлення про масштаби цієї проблеми. Цей дослідницький вектор пунктирно окреслено в публікаціях С. Білокона (Білокін, 2012), Жулинського (Жулинський, 2015), В. Панченка (Панченко, 2016), О. Стадніченка (Стадніченко, 2013), а також у дисертаціях А. Ільків (Ільків, 2008) і О. Рарицького (Рарицький, 2017). Елементи наукового аналізу щоденників віднаходимо у спогадах Е. Соловей (Соловей, 2018) і Л. Брюховецької (Брюховецька, 2018), вчених та близьких друзів Л. Танюка. Приклади автокритики та самоаналізу містяться в численних інтерв'ю Л. Танюка в друкованих та електронних медіа, а також у телевізійних записах. Важливі доповнення до розуміння його постаті наявні в інтерв'ю дружини Н. Корнієнко та доньки О. Танюк. Ці нечисельні публікації є особливо репрезентивними, оскільки саме вони формують методологічну платформу для вивчення діарійної спадщини письменника.

Мета і завдання дослідження. Мета статті: охарактеризувати жанрово-композиційні особливості щоденників Л. Танюка, з'ясувати роль і значення діарію в контексті щоденникової творчості.

У своєму дослідженні вважаємо за необхідне розв'язати такі **завдання**:

– означити роль і значення щоденникової творчості Л. Танюка;

- здійснити періодизацію щоденника автора;
- охарактеризувати проблемно-тематичний спектр щоденникової прози письменника;
- визначити жанрово-композиційні особливості діарійної творчості митця.

Виклад основного матеріалу дослідження. Багатотомний проєкт, за задумом автора, мав охопити 60 книг. Проте в одному з інтерв'ю Н. Корнієнко веде мову про 65 томів щоденника (Мокрик, 2024). У книжковому форматі видання охоплює період до 2015 р. і налічує 37 томів. Електронна версія (з 16 тому, що вийшов у 2010 р., по 52 том за 2021 р.) оприлюднена в загальному доступі на сайті Інституту історії України НАН України (Танюк, 2021). Матеріали у щоденниках подаються у хронологічному порядку, де кожен том відповідає певному року. Через значний обсяг, тексти не поміщаються в межах окремого видання, тому один календарний рік може охоплювати кілька томів і розмежовуватися місяцями. До прикладу, сьомий і восьмий томи датовані 1963 роком.

Формуючи цей багатотомний щоденниковий масив, Л. Танюк мав сумніви щодо назви видання. Спершу на томах значилося “Твори. Щоденники”, а невдовзі з’явилося суттєве уточнення “Щоденники без купюр”. Л. Танюк обрав, на нашу думку, найоптимальнішу, досить вдалу й об’єднавчу для всіх томів назву, яка повною мірою випрозорює його творчий задум. Заголовкове маркування багатотомного видання втілює ідею цього місткого проєкту, є осередком усіх різножанрових текстів у ньому.

Видання “Щоденники без купюр” побачило світ із присвятою дружині й доньці. Зокрема, в авторському зверненні зазначено: “Присвячую своїй родині – Неллі Корнієнко й Оксані Танюк”. Донька і дружина виступили упорядниками окремих томів видання: здійснили архівну підготовку текстів і їх наукове редагування. Також колосальну роботу з підготовки текстів до друку провела редакційна група Всеукраїнської правозахисної організації “Меморіал” імені Василя Стуса, яку Л. Танюк очолював. Публікацію щоденників було здійснено в київському видавництві “Альтерпрес”, що спеціалізується на профільному виданні гуманітарної і документальної літератури. За життя автора книги виходили в авторській редакції, а обов’язки відповідального редактора серії забезпечувала Л. Фурта.

Свій щоденник автор наповнював тривалий час, що охоплює кілька історичних епох. Розпочав його в 1956 р., у період зародження українського шістдесятництва, і завершив уже в незалежній Україні в 2016. Хронологічні межі діарію охоплюють періоди хрущовської “відлиги”, брежнєвських “заморозків”, горбачовської “перебудови” і насамкінець часів української незалежності. Матеріалом для багатотомного видання послужили майже двісті переплетених зошитів і книг різного формату, які фіксують щоденні явища й події з життя автора. С. Білокінь кваліфікує щоденники як “безпрецедентну в історії української мемуаристики працю цілого його (Л. Танюка – О.Т.) життя” (Білокінь, 2012: 15–16). Дбайливо зібрані ним у папках і альбомах матеріали – це хроніка усього його життя. Тут особливо виразно представлено глибокий суспільно-політичний зріз: простежуються як трагічні сторінки вітчизняної історії, так і величний процес становлення української держави.

Діарійні записи створювалися в умовах високого ризику. Саме зберігання такого масиву текстів (серед них і антирадянських) становило для Л. Танюка небезпеку з боку КДБ. Особливо небезпечним було й те, що автор не приховував справжніх імен та прізвищ відомих постатей, які фігурували в його діаріюші. Автор остерігався, щоб не наразити на небезпеку своїх товаришів. Зазначені причини зумовили те, що цілісний корпус щоденникових текстів став доступним для читачької й наукової аудиторії лише з відновленням незалежності України.

За хронологічним принципом щоденники Л. Танюка доцільно поділити на кілька основних періодів, що відповідають ключовим етапам біографії письменника і його участі в тогочасних історичних і державотворчих процесах:

1. *Київський період (1956–1965 рр.)*. Припадає на період хрущовської “відлиги” і короткотривалої фази демократичного оновлення суспільства. Л. Танюк переїздить із Луцька до Києва, навчається у вечірній школі й готується до вступу в театральний інститут. У цей час працює ливарником на заводі Лепсе. У 1958 р. він вступає на режисерський факультет Київського театального інституту. Під час навчання виявляє лідерські якості та бере на себе роль одного із засновників та очільників Клубу творчої молоді “Сучасник”, молодіжно-громадської організації, яка стала осередком активної діяльності майбутніх шістдесятників. Виконуючи обов’язки голови Клубу, Л. Танюк розгорнув у столиці активну мистецьку і громадську діяльність: створив авторську театральну студію, ставив на сцені напівлегальні твори П. Куліша і Б. Брехта, організовував вечори пам’яті й повертав із забуття заборонені імена Л. Курбаса, М. Куліша, М. Хвильового. Він активно співпрацював із уже відомими київськими митцями І. Світличним і Є. Сверстюком, А. Горською і В. Зарецьким, С. Параджановим, пропагував імена талановитих поетів-початківців В. Симоненка, Л. Костенко, І. Драча, М. Вінграновського. При Клубі, окрім театральної, за ініціативи Л. Танюка діяли секції кіно, літератури й живопису. Його старанням у столиці відроджувалися традиції вертепу й різдвяного колядування. Л. Танюк із однодумцями А. Горською і В. Симоненком виявили місця масових розстрілів українців у селі Биківня під Києвом, що поклало початок розслідуванню злочинів тоталітаризму.

У 1964 р. Клуб творчої молоді було офіційно закрито через зростання громадянської активності й національної самосвідомості його учасників. Л. Танюк через свою бурхливу діяльність опинився у владних “чорних списках”. Почалися цькування молодого режисера; каральні органи всіляко перешкождали його професійній творчості й театральній діяльності. За вказівкою КДБ митця звільняли з роботи, дискредитували у пресі, піддавали постійному стеженню й переслідуванню. Погрози фізичною розправою та неможливістю самореалізації змусили режисера у 1965 р. покинути Україну.

2. *Московський або еміграційний період (1965–1986 рр.)*. Знаменує вимушений переїзд Л. Танюка до Москви. Попри свій статус політично неблагонадійного, у радянській столиці він (як би то парадоксально не звучало) отримав можливість ширше зреалізувати свій мистецький талант. Його двадцятирічне перебування в імперській столиці стало для нього періодом активної популяризації української культури й літератури за межами батьківщини. Л. Танюк підтримував багатьох переслідуваних владою митців, що за тогочасними мірками кваліфікувалися як крамола та злочинна діяльність. Талант митця у Москві помітили одразу: як непересічного режисера його залучали до постановочних робіт у МХАТі, Центральному дитячому театрі, театрах імені Станіславського та імені Маяковського. У цих мистецьких установах він популяризував українську літературну класику, на сцені ставив твори митців “Розстріляного відродження”, на які в Україні було накладено суворі заборони.

Л. Танюк підтримував постійні контакти з опозиційно налаштованою російською інтелігенцією – А. Сахаровим, О. Боннер, П. Григоренком, С. Ковальовим, А. Кузнєцовим, Л. Алексєєвою, Б. Окуджавою, представниками прогресивної мистецької еліти – К. Райкіним, О. Єфремовим, спілкувався зі співаком В. Висоцьким. Особисті зв'язки дали Л. Танюку змогу різними способами сприяти й допомагати українським політ'язням і дисидентам та їхнім родинам, а також передавати закордон твори самвидаву й інформацію про злочини радянської влади. КДБ у Москві стежило за відомим режисером менш прискіпливо, ніж би це було, скажімо, у Києві. Йому вдавалося привозити з України заборонені матеріали й забезпечувати їхній розголос у світовому інформаційному просторі, зокрема через ефіри на “Радіо свобода” і “Голос Америки”. Завдяки зусиллям Л. Танюка цивілізований світ дізнавався про переслідування й репресивні засоби боротьби щодо інакомислячих на його батьківщині.

Щоденники Л. Танюка московського періоду також фіксують побут радянського суспільства в умовах брежнєвського “застою”.

3. *Український (київський) період державотворення й творчо-мистецької діяльності (1986–2016 рр.)*. Цей етап належить до пізньої щоденникової творчості Л. Танюка і обривається з його смертю. У щоденниках задокументовано повернення письменника в Україну в часи горбачовської “перебудови”. Разом із інтелектуалами-однодумцями – І. Драчем, Д. Павличком, М. Горинем, В. Яворівським – він поринає у державотворчу діяльність, зокрема бере активну участь у заснуванні громадсько-політичної організації Народний Рух України, що стала провідником незалежності.

У Народному Русі Л. Танюк відповідав за ідеологічну й культурно-просвітницьку роботу. Як фіксують щоденники, саме з його ініціативи було створено товариство “Меморіал”, першу в СРСР історико-освітню правозахисну організацію, що працювала над оприлюдненням злочинів комуністично-більшовицького режиму й опікувалася реабілітацією жертв сталінських репресій. Також Л. Танюк упродовж багатьох років очолював Всеукраїнську правозахисну організацію “Меморіал” імені Василя Стуса.

Щоденники пізнього періоду документують ініціативи Л. Танюка як голови Товариства “Меморіал” у розслідуванні злочинів тоталітаризму в селі Биківня на Київщині. Зокрема, його стараннями на місці масових розстрілів українців було створено Національний заповідник “Биківнянські могили” й повернуто із забуття тисячі імен незаконно засуджених і знищених комуністичною системою громадян. У межах проєкту “Нюрберг-2” політик очолював комітет з підготовки громадського суду над КПРС та КПУ за злочини тоталітаризму.

Водночас Л. Танюк не полишав театрознавчої й режисерської діяльності. Як свідчать щоденникові записи, він тривалий час обіймав посаду головного режисера Київського національного академічного Молодого театру, а також упродовж 24 років очолював Національну спілку театральних діячів України. У щоденниках зафіксовано власні рефлексії автора й документи, що стосуються його багаторічної депутатської діяльності у Верховній Раді України.

Увесь масив діарійної творчості Л. Танюка становить велику цінність для розуміння історичних і політичних процесів в Україні, розвитку національного мистецтва й шляху самоутвердження автора як творчої особистості й політичного діяча. У рецензії на багатотомне видання академік М. Жулинський пише: “Щоденники без купюр” Леся Танюка – це щось особливе. Не стільки особистісне, не кажу вже інтимне, як суспільне, але виявлене через особистісне прозріння часу, епохи, суспільної й культурної атмосфери. Унікальний документ ледве не всієї другої половини ХХ ст.” (Жулинський, 2015: 99). “У його щоденниках відображена ціла епоха української культури другої половини ХХ століття, і її можна читати як захопливий роман. Однак стосовно життя, то воно було сповнене крутих поворотів і постійної боротьби за справедливість”, – слушно зауважує Р. Мокрик (Мокрик, 2024).

Діарійний мегатекст Л. Танюка репрезентує складне багатожанрове утворення, яке не відповідає жодному генологічному канону. Дібрані тут тексти виходять за межі традиційного щоденника й розглядаються як наджанрове явище. Л. Танюк вдало поєднує власні рефлексії на події повсякденного життя з унікальними артефактами з різних сфер життя – політики, історії, мистецтва, приватного життя, – що не належать його авторству, однак за своєю масштабністю не мають аналогів у світовій практиці. Окрім власних щоденних записів, автор вмонтовує у багатотомні видання різноманітні художні й нехудожні вставки: листи, літературознавчі праці, рецензії на книги і спектаклі, матеріали самвидаву, газетні вирізки, архівні документи, конспекти прочитаних книг, додатки тощо. Насправді перелік долучених до щоденника матеріалів значно ширший.

З огляду на таку поліфонічність матеріалів, ми погоджуємося з думкою дослідників про те, що твір Л. Танюка виходить за межі щоденника класичного зразка і завдяки синтезу різноманітних компонентів характеризується як метажанрове утворення. З цього приводу слушно зауважує О. Рарицький: “А от щоденник Л. Танюка є візирцем з погляду трактування його як метажанрової конструкції” (Рарицький, 2016: 58). Завдяки різножанровим вставкам, щоденник набуває літописного масштабування і постає як інструмент фіксації повсякденних подій. Попри послідовність записів, автор вибудовує складну композиційну систему, яка органічно поєднує найрізноманітніші текстові вставки і кваліфікується як цілісний щоденниковий наратив.

Тривалий час діарійні матеріали Л. Танюка існували як архівне збереження, що постійно наповнювалося різноманітними власними і чужорідними текстами й нехудожніми вставками. З огляду на це С. Білокінь зауважує: “Щоденник не дуже відповідає тексту рукопису, а являє собою видання цікавих з різного погляду матеріалів його архіву” (Білокінь, 2012: 15–16). Ця думка вкотре підтверджує метажанрову природу тексту і дає підстави для термінологічного визначення жанру цього специфічного метатексту. З огляду на вищезазначене, пропонуємо в генологічному аспекті увесь щоденниковий масив Л. Танюка дефініювати як *щоденник-архів*. Оскільки цей мегатекст не відповідає жодній традиційній жанровій кодифікації, вважаємо запропоноване визначення найбільш релевантним.

Л. Танюк допускає вільне поводження з матеріалом під час фіксації й накопичення різноманітних відомостей, що потрапляють у його поле зору. Це дає йому змогу послідовно готувати архів для майбутньої багатотомної книги. Власні записи автора й залучені у єдиний контекст неавторські тексти мають регулярний характер із безперервною, майже щоденною фіксацією подій. Подані за хронологією, вони чітко взаємодіють між собою, створюючи єдиний щоденниковий дискурс.

Спостерігаємо повсякчасне тематичне нарощення щоденникового наративу. Теми розщеплюються на мікротеми, повторюються в наступних томах і досить часто виокремлюються в самостійні проблеми. Авторські записи й тексти

неавторського походження мають характер відкритого діалогу з читачами й реальними персонажами, яких Л. Танюк описує або чий твори залучає у щоденник. Письменник нарощує свій текст фактами з повсякденного життя, що потребують вдумливих інтерпретацій, аналізу, сторонніх думок і поглядів. Щоденники свідчать про його відкритість і відвертість, незалежне мислення й бажання максимально зберегти й зафіксувати історію повсякдення. Автор ставить за мету максимально точно за допомогою різних записів відтворити власне бачення доби, що засвідчує його світогляд, внутрішній світ і реакцію на зовнішні виклики.

Висновки. Щоденники Леся Танюка – багатоплановий мегатекст, у якому поетапно осягаються вузлові проблеми української історії з часів хрущовської відлиги й до утвердження незалежної української держави. На цьому тлі визріває коло глобальних проблем, що стосуються різних сфер буття: політики, релігії, культури, мистецтва, приватного життя автора. Монументальна праця Л. Танюка випрозорює складні процеси самоідентифікації особистості в умовах тоталітаризму, її боротьби за внутрішню свободу й національну ідентичність. Великий об’єм авторських записів, нехудожніх вставок і чужорідних текстів, залучених у єдиний щоденниковий дискурс, дає підстави кодифікувати його жанрове визначення як щоденник-архів. Події в щоденнику висвітлюються в ретроспективному масштабуванні з проєкцією на перепрочитання й об’єктивне наукове тлумачення. Автор має безпосередню дотичність до подій, зафіксованих у щоденнику, виступає їхнім творцем або мимовільним спостерігачем. Його записи розділені датами, відрізняються за тематикою, групуються хаотично, і за мозаїчним принципом об’єднуються в єдиний щоденниковий метажанр. Така форма щоденника є інформативним джерелом історії повсякдення й важливим інструментом для досліджень у сфері гуманітаристики.

Література:

1. Білокінь С. Клуб творчої молоді “Сучасник” (1960–1965) Київ : Києво-Могилянська академія, 2012. 63 с.
2. Брюховецька Л. Він умів переконувати. Світлій пам’яті Леся Танюка. *Танюк Л. ТВОРИ. Щоденники без купюр : в 60 т.* Київ : Альтерпрес, 2018. Т. 40 (довідковий). С. 98–117.
3. Жулинський М. Слово, театр і доля Леся Танюка. *Слово і час*. 2015. № 6. С. 98–101.
4. Ільків А. Жанр щоденника в українській літературі другої половини ХХ – початку ХХІ століть : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.01.01. Івано-Франківськ, 2008. 20 с.
5. Мокрик Р. “Відповідальність за тих, розстріляних”. Історія подружжя Леся Танюка і Неллі Корнієнко : інтерв’ю з Неллі Корнієнко. *The Ukrainians* : вебсайт. 2024. 9 черв. URL: <https://theukrainians.org/vidpovidalnist-za-tykh-rozstrilianykh/> (дата звернення: 06.03.2026).
6. Панченко В. Леся Танюк: кілька життів в одному... *З перших уст* : веб-сайт. 2016. URL: <https://zpu.kr.ua/kultura/1608-les-taniuk-kilka-zhyttiv-v-odnomu> (дата звернення: 06.03.2026).
7. Рарицький О. Партитури тексту і духу (Художньо-документальна проза українських шістдесятників) : монографія. Київ : Смолоскип, 2016. 488 с.
8. Рарицький О. Художньо-документальна проза українських шістдесятників: жанрова специфіка і поетика : автореф. дис. ... д-ра. філол. наук : 10.01.01, 10.01.06. Київ, 2017. 41 с.
9. Соловей Е. “Світ – театр, і люди в ньому актори...” Мій спогад про Леся Танюка. *Танюк Л. ТВОРИ. Щоденники без купюр : в 60 т.* Київ : Альтерпрес, 2018. Т. 40 (довідковий). С. 13–30.
10. Стадніченко О. Реценсія постатей письменників і митців у щоденнику “Лінія життя” Л. Танюка. *Вісник Запорізького національного університету*. 2013. № 1. С. 165–171.
11. Стадніченко О. Щоденник “Лінії Життя” Л. Танюка: 1960–80-ті роки в особах і подіях “Без табу”. *Вісник Запорізького національного університету*. 2013. № 1. С. 105–111.
12. Танюк Л. Щоденники без купюр : твори : у 60 т. / відп. ред. Л. Фурта. Київ : Альтерпрес, 2012. Т. 23 : 1968 (листопад–грудень). 657 с. URL: http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?&I21DBN=ELIB&P21DBN=ELIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=elib_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=ID=&S21COLORTERMS=0&S21STR=0015878 (дата звернення: 06.03.2026).
13. Танюк Л. Твори. Щоденники 1959–1960 рр. : у 60 т. Київ : Альтерпрес, 2003–2006. Т. 2 – 8.

References:

1. Bilokin' S. Klub tvorchoyi molodi "Suchasnyk" [Creative Youth Club "Suchasnyk" (1960–1965)]. Kyiv: Kyievo-Mohylyans'ka akademiya, 2012, 63 [in Ukrainian].
2. Briukhovetska, L. (2018) Vin umiv perekonuvaty. Svitlii pamiati Lesia Tanyuka [He knew how to persuade: In memory of Les Tanyuk]. *Tanyuk L. TVORY. Shchodennyky bez kupiur. V 60 tomakh. Tom 40. (dovidkovyi) [Tanyuk L. WORKS. Diaries Unabridged: in 60 vols. Vol. 40]*. Kyiv: Alterpres, 2018, 98–117 [in Ukrainian].
3. Zhulynskiy, M. (2015) Slovo teatr i dolia Lesia Tanyuka [The word, theater, and the fate of Les Tanyuk]. *Slovo i chas [The Word and Time]*, 6, 98–101 [in Ukrainian].
4. Ilkiv, A. (2008) Zhanr shchodennyka v ukraiyins'kyi literaturi druhoi polovyny XX – pochatku XXI stolit' : avtoref. dys. ...kand. filol. nauk : spets 10.01.01 [The genre of the diary in Ukrainian literature of the second half of the 20th – early 21st centuries]. Ivano-Frankivsk, 20 p. [in Ukrainian].
5. Mokryk, R. (2024) Vidpovidalnist za tykh, rozstrilianykh. Istoriia podruzzhia Lesia Tanyuka i Nelli Kornienko: interv'iu Nelli Kornienko [Responsibility for those who were executed: The story of Les Tanyuk and Nelli Kornienko (Interview with Nelli Kornienko)]. *The Ukrainians*. 2024. 9 Chervnia. URL: <https://theukrainians.org/vidpovidalnist-za-tykh-rozstrilianykh/> (date of access: 06.03.2026) [in Ukrainian].
6. Panchenko, V. (2016). Les Tanyuk – kilka zhyttiv v odnomu... [Les Tanyuk – several lives in one]. *Z pershykh ust*. URL: <https://zpu.kr.ua/kultura/1608-les-taniuk-kilka-zhyttiv-v-odnomu> (date of access: 06.03.2026) [in Ukrainian].
7. Rarytskyi, O. (2016). Partytury tekstu i dukhu (Khudozhn'o-dokumental'na proza ukraiyins'kykh shistdesyatnykiv): monohrafiya [Scores of Text and Spirit: The Artistic and Documentary Prose of the Ukrainian Sixties: monograph]. Kyiv: Smoloskyp [in Ukrainian].
8. Rarytskyi, O. Khudozhno-dokumentalna proza ukraiyinskykh shistdesiatnykiv: zhanrova spetsyfika i poetyka: avtoref. dys. ... dokt. filol. nauk: 10.01.01, 10.01.06 [Artistic-documentary prose of the Ukrainian Sixties: genre specificity and poetics]. Kyiv, 2017, 41 [in Ukrainian].
9. Solovei, E. (2018) "Svit – teatr, i lyudy v n'omu aktry..." My spohad pro Lesya Tanyuka ["All the world's a stage, and people are actors..."] My recollection of Les Tanyuk]. *Tanyuk L. TVORY. Shchodennyky bez kupiur. V 60-y tomakh. Tom 40. (dovidkovyi) [Tanyuk L. WORKS. Diaries Unabridged: in 60 vols. Vol. 40]*. Kyiv: Alterpres, 13–30 [in Ukrainian].
10. Stadnichenko, O. (2013). Retseptsiya postatey pys'mennykiv i myttsiv u shchodennyku "Liniya zhyttya" L. Tanyuka [Reception of Writers and Artists in L. Tanyuk's "Line of Life" Diary]. *Visnyk Zaporizkoho natsionalnoho universytetu, [Bulletin of Zaporizhzhia National University]*, (1), 165–171 [in Ukrainian].

11. Stadnichenko, O. (2013). Shchodennyk "Linii Zhyttia" L. Tanyuka: 1960–80-ti roky v osobakh i podiiakh "Bez tabu" [L. Tanyuk's "Line of Life" Diary: The 1960–80s in Persons and Events "Without Taboo"]. *Visnyk Zaporizkoho natsionalnoho universytetu*, [Bulletin of Zaporizhzhia National University], (1), 105–111 [in Ukrainian].

12. Tanyuk, L. (2012). Shchodennyky bez kupiur : tvory : u 60 t. / vidp. red. L. Furta. [Diaries Without Censorship: Works: In 60 Volumes / Edited by L. Furta]. Kyiv: Alterpres. URL: http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?&I21DBN=ELIB&P21DBN=ELIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=elib_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=ID=&S21COLORTE RMS=0&S21STR=0015878 (date of access: 06.03.2026) [in Ukrainian].

13. Tanyuk, L. (2003–2006). Tvory. Shchodennyky 1959–1960 rr. : u 60 t. [Works. Diaries 1959–1960. In 60 Vol.] (Vols. 2–8). Kyiv: Alterpres [in Ukrainian].